

SİMİT ve PEYNİR'le BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ

1942 kışı. Londra yakınlarında bir kasabada, Kear ailesinin evindeyiz.

Janet, elini yüzünü yıkayıp giyindiysen hadi kahvaltıya kızım. Aa! Ne yapıyorsun pencerede?

Kuşları izliyorum anneciğim. Koyduğum ay çekirdeklerini ve susam tanelerini nasıl da yiyorlar!

Eh, iki serçe, bir ispinoz da olsa misafir misafirdir. İnsanın olanağı varsa evine gelen misafire bir şeyler ikram etmeli tabii.

Ha ha hal Doğru.

Okula gitmeden önce kahvaltı masasında...

Kuşlarla böyle ilgilendiğini bilmiyordum Janet. Hafta sonu Londra'daki büyük parka gitmek ister misin?

Evet. Orada başka türlerde kuşlar da görebilirsin.

Yaşasın!

Hangi türde kuşlar acaba?

Okuyup görelim.

Janet hafta sonunu ipe çeker.

Gözlem defterim hazır. Uzaktaki kuşları daha iyi görmek için annemin tiyatro dürbünü çantada. Kuşları çizmek için boya kalemlerimi de alayım. Bir şey unuttum mu acaba?

Ohoo! Janet daha bu yaşta kuş gözlemcisi olmuş.

Müthiş! Planını yapmış, hazırlanıyor.

Janet parktaki gölette farklı türlerde pek çok su kuşu görür.

Aaa, kazlar! Aaa, ördekler! İnanamıyorum, şurada da kuğular var, harika!

Kaz mı? Gulp! Hatırlıyor musun Peynirciğim, Ankara'daki Kuğulu Park'ta gördüğümüz kaz nasıl da tıslayıp kovalamıştı beni?

Ha ha ha! Evet ama bence durduk yere değil, "Bunların yumurtasıyla kim bilir ne güzel omler yapılır!" dediğini duyup tıslamıştı. Kaçarken cumburlop diye havuza düşmediğine dua et sen.

Gölette gözlemediği kuşlar, her sabah penceresine gelen serçe ve ispinozlardan hayli farklıydı. Bu kuşlar uçabilmelerinin yanı sıra suda ustalıkla yüzebiliyordu. Hatta yüzmekle de kalmıyor, dibe daldıklarında ilginç şekilli gagalarını kullanarak gölet tabanındaki yiyeceklerle, bazen de su kenarındaki türlü otlarla besleniyorlardı. Parkta geçirdiği bu güzel kış günü, büyüdüğüde Janet'ın hayatta izleyeceği yolu belirlemesine yardımcı oldu. Liseyi bitirdiğinde bir ornitolog yani kuş bilimci olmaya karar vermişti.

Yıllar süren zooloji eğitiminin sonunda ispinozların nasıl yiyecek bulup beslendikleri üzerine yazdığı tezle doktora sahibi bir kuş bilimci oldu.

Kuş bilimci olunca sevinçten kuş gibi havalara uçmuş.

Hakkıdır. Çalışıp başardı, küçüklüğünden beri hayalini kurduğu mesleğe kavuştu.

İlk işini dünyanın dört bir yanında çalışmalar yürüten Yabani Kuşlar ve Sulak Alanlar Vakfında buldu. Üstlendiği ilk büyük bilimsel proje ise Büyük Okyanus'taki Hawaii Adaları'ndaydı.

Az buz değil, Hawaii Adaları evimden 12.000 kilometre uzakta. Ama madem oradaki kuşlara faydam olacak, gitmeliyim.

Öyleyse sana aloha Janet abla. Bilmiyorsan, Hawaii yerlilerinin dilinde aloha hem "güle güle" hem de "merhaba" demek.

Genel kültürünü konuşturdun yine Simitçiğim.

1959 yılında Hawaii dilinde *nene* denen endemik bir yaban kazı türünün nesli tükenmek üzereydi. Janet hemen çalışmaya başladı.

Bu adalarda bir zamanlar on binlerce *nene* yaşıyormuş. Bugünse sayıları otuzun altına düşmüş. Çok acı!

Gerçekten üzücü. Neden ki?

Şimdi öğreniriz.

Hawaii Adaları'ndaki doğal yaşam dengesi, 1800'lere doğru farklı kıtalardan gelip adaya yerleşen insanların etkisiyle bozulmaya başlamıştı.

Oh! Iskaladı. Neyse ki bu avcı iyi nişancı değilmiş.

Bu *nene* kurtuldu ama binlercesi bu şekilde yok olmuş demek ki.

Avcıların yanı sıra insanlarla birlikte adaya gelen firavun faresi gibi bazı saldırgan hayvanlar da bu kazların neslinin tükenme sınırına gelmesinde etkili olmuştu. Janet'in tüm bunlarla baş etmesi gerekiyordu. Etti de...

Ah canım! Nasıl da savunuyor yuvasını.

Firavun fareleri *nene*'lerin yumurtalarını yiyormuş çünkü.

Janet, projesini dikkatle tasarlayıp yürüttü ve uzun yıllar sonunda *nene* sayısı soyularının devamını sağlayacak seviyeye ulaştı. *Nene*'ler kurtulmuştu. Bu başarı tüm dünyada doğanın kırılğan dengesini korumak için çalışan bilim insanları için yol gösterici oldu.

Ömrünün sonuna dek su kuşları üzerine çalışan ve bu konuda üç de kitap yazan Janet Kear, yaptıklarıyla geleceğin bilim insanlarına ilham vermeye devam ediyor.

Doğrusu ben ilhamımı aldım! Ayrıca hem kendim hem de *nene*'ler adına...

...sana teşekkür ederiz Janet teyze.

